

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

КАФЕДРА СТАТИСТИКИ

«СТАТИСТИКА – ІНСТРУМЕНТ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ»

ЗБІРНИК НАУКОВИХ СТУДЕНТСЬКИХ ПРАЦЬ

ВИПУСК 4

Частина II

**Одеса
2018**

УДК 311
ББК 60.6

Статистика – інструмент соціально-економічних досліджень: збірник наукових студентських праць. Випуск 4. Частина II. – Одеса, ОНЕУ. – 2018. – 213 с.

Автори:

Милашко О.Г. – к.е.н., доцент кафедри статистики Одеського національного економічного університету,

Ольвінська Ю.О. – к.е.н., доцент кафедри статистики Одеського національного економічного університету,

Погорєлова Т.В. – к.е.н, доцент кафедри статистики Одеського національного економічного університету,

Бойчева О.П. – студентка обліково-економічного факультету Одеського національного економічного університету,

Бурлаєва В.С. – студентка обліково-економічного факультету Одеського національного економічного університету,

Варналій А.О. – студентка обліково-економічного факультету Одеського національного економічного університету,

Галіта К.Ю. – студентка кредитно-економічного факультету Одеського національного економічного університету,

Георгіу О.А. – студентка обліково-економічного факультету Одеського національного економічного університету,

Голубчикова Ю.В. – студентка обліково-економічного факультету Одеського національного економічного університету,

Гуцол А.А. – студентка обліково-економічного факультету Одеського національного економічного університету,

Дарій А.М. – студентка обліково-економічного факультету Одеського національного економічного університету,
Джусенко Т.І. – студентка кредитно-економічного факультету Одеського національного економічного університету,
Іванов М.В. – студент кредитно-економічного факультету Одеського національного економічного університету,
Іванов М.П. – студент обліково-економічного факультету Одеського національного економічного університету,
Калантарчук Т.І. – студентка обліково-економічного факультету Одеського національного економічного університету,
Кравченко А.С. – студентка обліково-економічного факультету Одеського національного економічного університету,
Кравченко В.К. – студентка обліково-економічного факультету Одеського національного економічного університету,
Любович А.А. – студентка обліково-економічного факультету Одеського національного економічного університету,
Манєва К.П. – студентка обліково-економічного факультету Одеського національного економічного університету,
Марушевська В.В. – студентка обліково-економічного факультету Одеського національного економічного університету,
Никитюк К.С. – студентка обліково-економічного факультету Одеського національного економічного університету,
Попряга Ц.І. – студентка кредитно-економічного факультету Одеського національного економічного університету,
Пухкан Н.М. – студентка кредитно-економічного факультету Одеського національного економічного університету,
Ревунов М.С. – студент обліково-економічного факультету Одеського національного економічного університету,
Самарова А.О. – студентка кредитно-економічного факультету Одеського національного економічного університету,
Стародубцева Т.В. – студентка обліково-економічного факультету Одеського національного економічного університету,
Ткач В.С. – студентка кредитно-економічного факультету Одеського національного економічного університету,
Тодорова К.С. – студентка обліково-економічного факультету Одеського національного економічного університету,
Унтілов В.В. – студент обліково-економічного факультету Одеського національного економічного університету,
Шепель М.С. – студентка обліково-економічного факультету Одеського національного економічного університету,

Шпак І.В. – студентка обліково-економічного факультету Одеського національного економічного університету,

Шумська А.О. – студентка обліково-економічного факультету Одеського національного економічного університету,

Юрист М.В. – студентка обліково-економічного факультету Одеського національного економічного університету

У збірнику наводяться результати дослідження студентів та викладачів кафедри статистики щодо застосування сучасних статистичних методів для оцінки соціально-економічних процесів у деяких країнах світу, в Україні та окремих регіонах. Висновки та рекомендації авторів можуть бути корисними для викладачів, аспірантів і студентів, які займаються аналізом процесів, що відбуваються в суспільстві та економіці країни.

ЗМІСТ

Бойчева О.П., Погорєлова Т.В. Особливості статистичного дослідження динаміки валютних курсів.....	7
Бурлаєва В.С., Погорєлова Т.В. Статистичний аналіз фінансової діяльності підприємств.....	13
Варналій А.О., Погорєлова Т.В. Статистичний аналіз рівня інфляції та його вплив на економічні показники.....	19
Любович А.А., Погорєлова Т.В. Статистичне дослідження місцевих бюджетів.....	27
Стародубцева Т.В., Погорєлова Т.В. Статистичний аналіз державного боргу України.....	34
Унтілов В.В., Погорєлова Т.В. Статистичний аналіз грошового обігу в Україні.....	40
Калантарчук Т.І., Погорєлова Т.В. Статистичне прогнозування валютних курсів.....	45
Джусенко Т.І., Погорєлова Т.В. Статистичне спостереження банківської системи України.....	52
Марушевська В.В., Погорєлова Т.В. Історичні аспекти розвитку статистики.....	57
Пухкан Н.М., Погорєлова Т.В. Статистичне дослідження депозитної діяльності комерційних банків України.....	62
Ткач В.С., Погорєлова Т.В. Статистичне дослідження активів комерційних банків України.....	68
Стародубцева Т.В., Милашко О.Г. Статистичний аналіз зовнішньої торгівлі України з Європейським Союзом.....	74
Іванов М.В., Погорєлова Т.В. Статистичний аналіз валютних операцій комерційних банків України.....	79
Попряга Ц.І., Погорєлова Т.В. Статистичне дослідження кредитної діяльності комерційних банків	87
Самарова А.О., Погорєлова Т.В. Статистичне оцінювання ліквідності та платоспроможності банківської системи України.....	93
Георгіу О.А., Милашко О.Г. Валовий національний дохід як один з основних показників СНР на прикладі Іспанії.....	99
Кравченко А.С., Милашко О.Г. Статистичний аналіз турпотоків між Україною та Великобританією.....	104

Георгіу О.А., Милашко О.Г. Провідні напрямки співробітництва Іспанії та України.....	109
Голубчикова Ю.В., Милашко О.Г. Влияние Франции на развитие мировой экономики	114
Гуцол А.А., Милашко О.Г. Статистический анализ использования услуг облачных вычислений.....	119
Дарій А.М., Милашко О.Г. Аналіз використання мережі інтернет в Україні.....	128
Іванов М.П., Милашко О.Г. Характеристика підприємств, що використовували комп'ютер продовж року.....	132
Кравченко В.К., Милашко О.Г. Статистичний аналіз використання мережі Інтернет.....	137
Никитюк К.С., Милашко О.Г. Статистичний аналіз використання комп'ютерів та комп'ютерних мереж на підприємствах.....	142
Ревунов М.С., Милашко О.Г. Застосування комп'ютерних технологій для надання накладних рахунків.....	147
Тодорова К.С., Милашко О.Г. Проблеми зовнішньої трудової міграції населення України.....	153
Шепель М.С., Милашко О.Г. Статистичний аналіз використання соціальних медіа на підприємствах.....	159
Шпак І.В., Милашко О.Г. Статистичний аналіз торгівлі через комп'ютерні мережі.....	165
Шумська А.О., Милашко О.Г. Використання ІКТ для надання рахунок-фактур.....	171
Юрист М.В., Милашко О.Г. Статистичний аспект аналізу видів зовнішнього зв'язку з мережею Інтернет.....	177
Манєва К.П., Погорєлова Т.В. Статистичне оцінювання місцевих бюджетів України.....	182
Галіта К.Ю., Погорєлова Т.В. Сучасні тенденції розвитку банківської системи України та їх статистичний аналіз.....	188
Манєва К.П., Погорєлова Т.В. Статистичний аналіз страхового ринку в Україні.....	195
Варналій А.О., Ольвінська Ю.О. Сучасні тенденції заробітної плати в Україні.....	201

СТАТИСТИЧНИЙ АНАЛІЗ ДЕРЖАВНОГО БОРГУ УКРАЇНИ

Стародубцева Т. В.¹, Погорелова Т. В.²

¹ – студент, кафедра статистики,

² – канд. екон. наук, доцент, кафедра статистики
Одеський національний економічний університет, м. Одеса

АНОТАЦІЇ

Стародубцева Т. В., Погорелова Т. В. Статистичний аналіз державного боргу України. *Статтю присвячено вивченню сутності, стану і динаміки державного боргу України. На основі статистичних даних досліджена структура державного боргу України, виявлено стан державного боргу України: відношення боргу держави до ВВП, частку зовнішнього та внутрішнього боргу в загальній сумі заборгованості.*

Ключові слова: державний борг, боргова політика, бюджет, зовнішній борг, внутрішній борг, доходи, видатки, податки, запозичення.

Стародубцева Т. В., Погорелова Т. В. Статистический анализ государственного долга Украины. *Статья посвящена изучению сущности, состояния и динамики государственного долга Украины. На основе статистических данных исследована структура государственного долга Украины, выявлено состояние государственного долга Украины: отношение долга страны к ВВП, долю внешнего и внутреннего долга в общей сумме задолженности.*

Ключевые слова: государственный долг, долговая политика, бюджет, внешний долг, внутренний долг, доходы, расходы, налоги, заимствования.

Starodubtseva T. V., Pogorelova T. V. Statistical analysis of the state debt of Ukraine. *The article is devoted to the study of the essence, state and dynamics of the state debt of Ukraine. On the basis of statistical data, the structure of the state debt of Ukraine has been investigated, the state of the state debt of Ukraine has been determined: the ratio of the state debt to GDP, the share of external and internal god in the total amount of arrears.*

Keywords: state debt, debt policy, budget, external debt, domestic debt, income, taxes, taxes, borrowing.

ПОСИЛАННЯ НА РЕСУРС

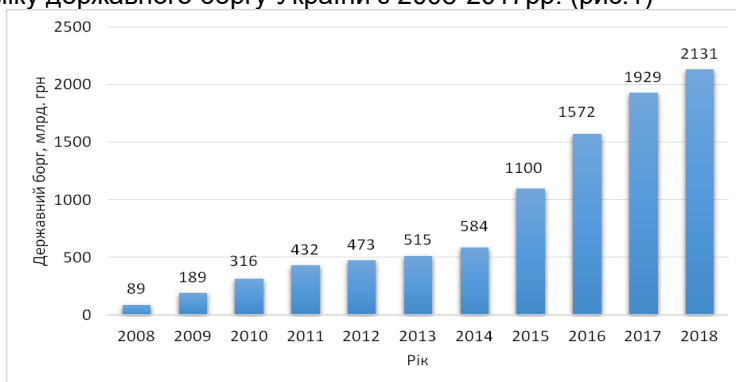
Стародубцева, Т. В. Статистичний аналіз державного боргу України [Текст] / Т. В. Стародубцева, Т. В. Погорелова // Статистика – інструмент соціально-економічних досліджень : збірник наукових студентських праць. Випуск 4. Частина II – Одеса, ОНЕУ. – 2018. – С. 34 – 39.

Неминучим і закономірним наслідком застосування державного кредиту є державний борг. З'ясування суті і економічної природи державного боргу має важливе теоретичне і практичне значення у

статистичному дослідженні. Ще недавно поняття державного боргу трактувалося однозначно як "негативне явище", властиве тільки капіталістичній економіці, з негативними наслідками для країн, що брали в борг. Державний борг в певних допустимих межах немає негативних наслідків для економіки. Разом з тим, надмірний державний борг може привести до серйозним небажаних наслідків. Проблема статистичного оцінювання державного боргу є дуже актуальною в сучасній економіці. Саме від її рішення значною мірою залежить шлях і швидкість розвитку економіки країни.

Проблема державного боргу вважається дослідженою у західній літературі. Значну увагу їй приділяли Р. Барро, П. Самуельсон, Р. Масгрейв, Дж. Бюкенен та ін. Питання державного боргу в Україні досліджували провідні українські фінансисти, зокрема В.Л. Андрущенко, О.Д. Василик, А.С. Гальчинський, С.В. Ковальчук та інші.

Болючою проблемою фінансової системи України протягом останніх років є критичний стан державного боргу, оскільки зростання до загрозливих параметрів боргового навантаження, надмірне залучення коштів на недостатньо вигідних умовах поряд з неефективним їх використання сприяють уразливості економіки до різних факторного впливу і відчутно гальмують її розвиток країни. Тенденція до зростання державного боргу України простежується протягом вже декількох останніх років, її визначають високі валютні ризики зовнішньої заборгованості, нестабільна ситуація з рефінансуванням боргів попередніх років, а також тиск боргових виплат на державні фінанси. Загострення політичних і соціально-економічних кризових явищ 2013 – 2014 рр. Анексія Росією АР Крим та військова агресія, сприяли посиленню проявів економічної рецесії і загострення існуючих проблем фінансової системи, зокрема, критичного зниження платоспроможності і боргової стійкості, наслідком чого стало наближення України в 2015 р. впритул до стану дефолту. Розглянемо динаміку державного боргу України з 2008-2017рр. (рис.1)

Рис. 1. Динаміка державного боргу України на початок відповідного періоду, млрд. грн.

Переломним моментом, коли країна почала стрімко накопичувати державний борг, стала світова криза 2008 року, було посилено політичними подіями 2014 року. Проаналізувавши структуру державного боргу, варто відзначити, що протягом періоду 2008-2017 рр. в структурі державного боргу України переважає зовнішній борг.

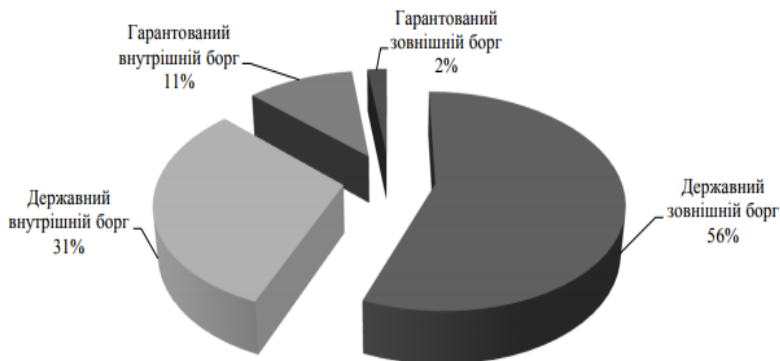

Рис. 2. Структура державного боргу України станом на 31.10.2017р.

За структурою державний борг України станом на початок 31/10/2017 року перебував на 56% з зовнішнього державного боргу (1042,3 млн грн.), 31% – внутрішній державний борг (699 717 млн грн), гарантований внутрішній борг – 11% (20 025 млн грн), гарантований зовнішній борг – 2% (298 284 млн грн) [4].

На формування зовнішнього боргу України істотно вплинуло збільшення кредитування міжнародними валютно-фінансовими організаціями та інститутами: частка заборгованості держави перед МФО на кінець 2016 зросла до 45,9% від загального обсягу зовнішнього боргу проти 34,2% в 2015р, а заборгованість перед урядами іноземних держав в 2016 р. склала 3,2% проти 2,9% в 2015р. Така тенденція детермінує зростання витрат на обслуговування державного боргу і свідчить про слабку здатність держави забезпечувати економічний розвиток за рахунок внутрішніх джерел. У зв'язку з тим, що показник загального валового зовнішнього боргу відображає сукупний борг всіх приватних суб'єктів і держави, доцільно проаналізувати структуру зовнішнього боргу (табл. 1).

Як видно зі структури валового зовнішнього боргу, в той час, коли приватні суб'єкти максимально намагалися виплатити кошти відповідно до взятих раніше зобов'язань або реструктуризувати заборгованість, держава тільки нарощувала борги з 31,6 млрд. долл. США на кінець 2013 року до 43,9 млрд. долл. США станом на 01.10.2016 або збільшення на 36%.

Таблиця 1

Структура валового зовнішнього боргу України період з 2014-2016рр,

млрд долл США

Показники	01.01.2014	01.01.2015	01.01.2016	01.10.2016
Сектор загального державного управління	29922	32884	35959	37389
Центральний банк	1775	2176	6708	6482
Інші депозитні корпорації	22555	18752	12823	9504
Інші сектори	76642	63239	54677	53947
Прямі інвестиції	11185	9257	8562	8693
Валовий зовнішній борг	142079	126308	118729	116015

Основною валютою зовнішніх запозичень України за станом на 1 жовтня 2016 залишався долар США (75,2%). Питома вага зобов'язань в СПЗ перед МВФ зросла в III кварталі до 10,7% (з 11,1%), а частина зовнішньої заборгованості в гривнях залишилася незначною – 0,8% від валового обсягу боргу. Зобов'язання в російських рублях становили 1,5% від валових зовнішніх зобов'язань українських резидентів. Також держава шукає запозичення на внутрішньому ринку. Такі запозичення проводяться з метою покриття бюджетного дефіциту на державному і регіональному рівнях, цільового фінансування різних програм, поповнення необхідних резервних активів, а також для рефінансування раніше здійснених державних запозичень.

Зауважимо, що з кожним роком країні все складніше обслуговувати борги. На сьогодні Україна отримує запозичення для реструктуризації раніше взятих зобов'язань, в іншому випадку - дефолт. Одним з ключових показників боргової стійкості країни, що характеризує рівень боргового навантаження на економіку держави і його платоспроможність є відношення загального обсягу державного боргу до ВВП, граничне значення якого встановлено в Бюджетному кодексі України на рівні 60% [1]. У 2015 році рівень боргу по відношенню до ВВП державний і гарантований державою борг становив 79,3%. На кінець 2016 році складає 86% ВВП, а проектом Закону про Державний бюджет України на 2017 рік передбачено, що державний і гарантований державою борг складе 88,8% ВВП.

Аналіз боргу показав, що небезпечною тенденцією фінансової системи протягом останніх кілька років стало нарощування загальних обсягів державного і гарантованого державою боргу України. Для погашення цього боргу, на жаль джерелом грошових надходжень є

кредити, які, без направлення в реальні сектори економіки, тільки погіршують фінансове і економічне становище держави. Основними кредиторами України є США і МВФ, що вказує на залежність вітчизняної економіки від іноземних інвесторів.

Проблема державного боргу України є особливо актуальною в зв'язку з істотним ростом такого відносного показника, як обсяг боргу з розрахунку на одну людину (рис.3)

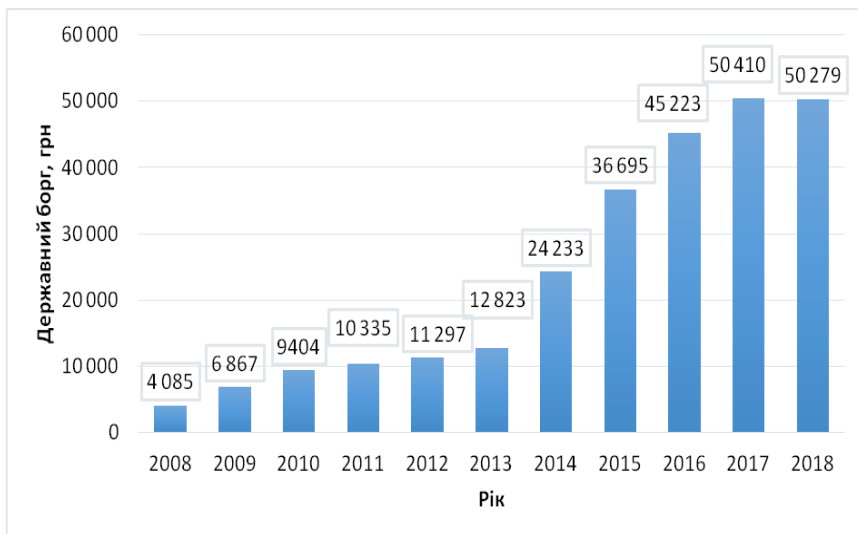

Рис. 3. Динаміка державного боргу в розрахунку на одну людину на початок періоду.

Дані на рис. 3 свідчать про тривожну тенденцію щодо зростання державного боргу Україна в розрахунку на одну людину. В останні роки після світової фінансової кризи значення цього показника виросло майже в 18 разів. Звичайно, певний вплив мав фактор інфляції. Але навіть в доларовому еквіваленті зростання відбулося більш ніж в три рази.

За результатами проведеного дослідження можна зробити висновок, що нинішній рівень економічної безпеки в Україні, з огляду на тенденцію швидкого зростання обсягу зовнішньої і внутрішньої заборгованості, загрозливий. Державний борг може досягати досить великих розмірів, проте він завжди повинен знаходитися в певній залежності щодо величини ВВП. Перевищення показника державного боргу відповідно до граничних розмірів по ВВП, а отже і інших макроекономічних показників, починає становити загрозу економічній безпеці країни.

Перспективними напрямками державної політики управління державним боргом, на нашу думку, є забезпечення прозорості

використання позикових коштів. Підвищення інвестиційної привабливості вітчизняної економіки, збалансованість витрат і доходів державного та місцевих бюджетів, використання потенціалу синдикуваного кредитування та ринку цінних паперів для фінансування загальнодержавних і місцевих програм. Перспективи подальших досліджень полягають в пошуку і обґрунтуванні альтернативних шляхів залучення коштів для фінансування окремих статей державного бюджету.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бюджетний кодекс України: закон України від 08.07.2010 р. № 2456. - [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2456-17>
2. Офіційний сайт Міністерства фінансів України [Електронний ресурс]: <http://www.minfin.gov.ua>
3. Статистичні матеріали по стану державного боргу України на 01.01.2016р.– «Державна служба статистики України» [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.bank.gov.ua/doccatalog/document?id=71174>.
4. Офіційний сайт Національного банку України [Електронний ресурс]: Режим доступу: <https://www.bank.gov.ua/control/uk/index>
5. Підгорний А. З. Статистика: навчальний посібник / А. З. Підгорний, І. Г. Готліб, К. В. Вітковська [та інші] / за ред. А. З. Підгорного. - Одеса, 2013. – 106 с.
6. Підгорний А. З. Статистичні методи в управлінні розвитком регіону : монографія // А. З. Підгорний, О. В. Самоєнкова, О. Г. Милашко та ін. – Одеса : ФОП Гуляєва В. М., 2016. – 218 с.
7. Корольова, Т. С. Методологія статистичного забезпечення розвитку регіону: монографія / [А. З. Підгорний, К. В. Вітковська, О. Г. Милашко, Т. В. Погорелова, Т. С. Корольова та ін.]. – Одеса : АТЛАНТ, 2012. – 303 с.
8. Драмарецкая, В. Э. Анализ динамики государственного долга Украины [Текст] / В. Э. Драмарецкая, Ю. О. Ольвинская // Статистика – інструмент соціально- економічних досліджень : збірник наукових студентських праць. Випуск 2 – Одеса, ОНЕУ. – 2016. – С. 233 – 240.

ЗБІРНИК НАУКОВИХ СТУДЕНТСЬКИХ ПРАЦЬ

**«СТАТИСТИКА – ІНСТРУМЕНТ
СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ»**

ВИПУСК 4

Частина II

**Одеса
2018**

